

La o aniversare

Cu

artista emerită

MARIA
VOLUNTARU

la 80 ani

— *Cindva, demult, într-un interviu, vorbeai despre chemarea mării, despre mirajul pe care l-au exercitat asupra dumneavoastră depărtările, orizonturile largi...*

— M-am născut la Murfatlar și mi-am petrecut copilăria la Constanța. Dintotdeauna am vrut să știu ce e dincolo de mare... Se pare că am avut toată viața un suflet de copil, am căutat mereu frumusețea, dar am știut să apreciez și calitățile urâtului; mi-a plăcut să călătoresc, fiindcă așa puteam să mă încarc permanent de simțăminte noi, pe care apoi să le dăruiesc, de pe scenă, altora. M-au extaziat splendorile naturii și în Dobrogea natală, și în Africa, și în Norvegia; așa cum m-au încântat operele de artă ale Italiei, m-a impresionat și British Museum, dar mai mult și mai mult am iubit Parisul — în orice anotimp. Aici am văzut cele mai multe spectacole: la Comedia Franceză ne asiguram intrarea ducând un buchet de flori Mariei Ventura, la teatrele particulare era mai greu, pentru că biletul era foarte scump. Ști-am însă să ne drănuim fiecare banuș, în așa fel încât să vedem tot ce merita să fie văzut și să ne cumpărăm și câte un parfum — o, *Guerlain*-ul de odinioară! — sau o rochie de seară. Împreună cu prietena și colega mea Kitty Gheorghiu (viitoarea soție a lui Mușatescu), am îndurat și foame, dar am trăit și clipe de neuitat...

— *Ați trăit odată cu secolul și sin-teți depozitara unor amintiri inestimabile legate de cultura, de istoria teatrului românesc...*

— Dacă ar fi să enumăr doar cițiva dintre directorii Teatrului Național: Rebreanu, Camil Petrescu, Ion Marin Sa-

doveanu, Zaharia Stancu, Vianu. Am intrat la Național sub directoratul lui Victor Eftimiu, în '29. Cineva m-a propus pentru rolul mamei din dramatizarea după romanul *Ion*. Eram la începutul carierei (de atunci cred că le-am fost „mamă“ tuturor actorilor!), și singurul lucru care mă speria era că nu știam dacă partitura e de comedie sau de dramă. Se pare însă că am reușit o creație... Scena blestemului, de la gard mi-o amintesc perfect. Dealtfel, m-am pregătit minuțios, mi-am procurat chiar un costum autentic din Transilvania. Întotdeauna m-a preocupat verosimilitatea personajelor mele.

— *Cum se face că o tinără actriță, o femeie frumoasă la toate virstele — așa cum fotografiile ne-o demonstrează —, a avut parte de un număr coplesitor de roluri de compoziție? E drept — cronicile stau mărturie —, totdeauna v-ați metamorfozat cu haz sau cu duioșie, accentuând caricatura sau innobilind personajul...*

— N-am avut niciodată o frumusețe deosebită... De la bun început, m-a interesat munca migăloasă, tehnică aproape, de creare a unor tipuri cit mai diferite. Mă ajutau și machiorii: Pepi Machauer, Romaniță. Eram indeminică, pe urmă mă descurcam și singură... Am jucat multe roluri mici, dar care mi-au dat satisfacții mari. Pentru că e foarte greu ca, printr-o scurtă apariție și cîteva replici, să te impui atenției — și, de ce nu, memoriei — spectatorului.

— *La un moment dat, un cronicar vă compara cu o cîntăreață de coloratură, căreia i se dau doar melodii plate, obișnuite, iar altul preciza că în*

**In „Vinovați
fără vină”
de A. N. Ostrovski**

fiecare ocazie, fie că interpretați un rol mic sau unul mai de seamă, dovedești că sînteți „una dintre puținele artiste care a înțeles că teatrul nu este o meserie de improvizație și că talentul, cu cît este mai generos, cu atît mai mult se cuvine să fie susținut de o temeinică pregătire”.

— Nu știu cum se face, dar totdeauna presa mi-a fost favorabilă !...

— *Nu mi-ați spus încă ce v-a determinat să vă faceți actriță.*

— Într-o gară înzăpezită am întilnit un tînăr care însoțea o trupă în turneu ; el mi-a sugerat că aș putea să devin artistă. Mie-mi plăcuse să dansez, să cînt, să pictez, să recit, mi se spunea că am talent, dar nu mă gîndisem niciodată la actorie... Și totuși am luat drumul Capitalei... Am avut marea șansă să urmez cursurile Conservatorului și să fiu eleva lui Nottara, acest ctitor al artei teatrale românești moderne. Am făcut parte din ultima lui serie de „caragialiști” : la clasă, în anii doi și trei, am studiat toate rolurile feminine din piesele lui Caragiale...

— *Peste ani, scriînd despre una dintre montările în care ați jucat de-a lungul vremii. Alexandru Kirișescu*

afirma : „Am fixat, cînd am vorbit de Noaptea furtunoasă, locul definitiv cîștigat de d-na Voluntaru în repertoriul caragialesc. Coana Veta este vară bună cu Mița Baston, dar aceasta este

In „Institutorii” de Otto Ernst

Impreună cu Marietta Sadova, Cleo Pan-Cernățeanu și Lilly Popovici în „Surorile Aman“ de Sandra Coccorescu

mai sclifosită, mai arțăgoasă, strigătele și istericalele ei depășesc suspinele și tinguirile de femelă îndrăgostită ale celei dintii. Cu multă știință, cu o exuberanță reținută, cu mlădieri cari erau grațioase și cu variațiuni de ton din cari nici una nu era vulgară, d-na Voluntaru s-a strecurat printre capcanele rolului cu dibăcțe și gust...” Ați început însă prin a face figurație...

— Da, însoțindu-l pe maestrul Nottara într-un turneu aniversar, am jucat pe una dintre fetele din suita Doamnei Maria în *Apus de soare*. Asta se întâmpla la Constanța. În București am debutat chiar în timpul studenției, la un teatru al lui Nicolae Iorga, am mai debutat — ca să zic așa — și pe scena unei grădini de vară, la Oteteleşanu. După ce am terminat Conservatorul, în 1926, am jucat doi ani la Naționalul din Chișinău. Revenind în Capitală, după câteva tatonări, am intrat la Teatrul Național, unde, relativ repede, am devenit stagiar clasa a III-a.

— În cei aproape patruzeci de ani cit ați fost credincioasă primei scene a țării, ați străbătut momente interesante din dramaturgia românească clasică și modernă, din dramaturgia universală. Ați fost printre creatoarele, în premieră absolută, ale „gaițelor”, ați interpretat cu subtilă inteligență pe

Doamna Page, una dintre nevestele veșele din Windsor; și ați rămas o neuitată Felice în Bădăramii: „D-na Maria Voluntaru desprinsă parcă proaspăt dintr-o pinză de Vernet sau de Lancret, cu tricornul de catifea neagră și cu crinolina de un roz cald și catifelat de fragă a jucat pe soția și-reată și debriuardă a lui Canciano (Ghibericon) cu o supleță felină și și-a exercitat autoritatea cu mânuși atât de glasate încât nu numai că a definit minunat stilul epocii, dar prin dibace prefăcătorie a scos și flori de stil comic care i-au atras aplauze la scenă deschisă”.

— Nu putem să vorbim de succese de ordinioară fără să ne gândim că am și avut parteneri iluștri. Aș vrea să pot să-i pomenesesc pe toți: Maria Ventura, Marioara Voiculescu (o mare actriță, de o reală noblețe), Lucia Sturdza Bulandra, Romuald Bulfinski, Bălțățeanu, Soreanu, Maria Filotti (pe care am avut-o și profesoară), Ion Manu, Sonia Cluceru, Valentineanu (cel mai minunat Hamlet pe care l-am văzut vreodată), Vraca (la care apreciam în special tactul cu care aplana conflictele în teatru), Ion Sârbul (un actor excepțional dotat, simultan profesor și la Conservatorul din Cluj, autorul unui mic tratat de teorie, lucru rar pe vremea aceea).

— *Parcurgind fișa de creație pe care împreună am încercat să o reconstituim, observ că ați jucat în direcția de scenă a citorva dintre marcanții regizori ai epocilor respective...*

— Ar fi multe de povestit despre cum s-a manifestat și cum a evoluat arta regizorală. Soare Z. Soare călătorea des în străinătate și își făcea distribuții care „se jucau” singure. Cu Sică Alexandrescu nu m-am înțeles niciodată, nu ne-am simpatizat deloc, în schimb cu Sava, cu Șahighian, cu Marietta Sadova am colaborat bine.

— *Mi-ați evocat în cuvinte minunate și cu o căldură deosebită pe doi dintre literații la care ați ținut foarte mult.*

— Tudorică, Tudor Mușatescu, a fost un om bun, generos, amuzant, dar sub aparența hazului de necaz el era un mare gânditor, unul dintre cei mai deștepți dramaturgi ai noștri. Replica lui te încrementește, nu suportă nici un adaos... Când mergeam vara la Mangalia, mai toți cei din teatru, lui Camil Petrescu îi plăcea să colinde împreună cimpul și eu să-i spun cum se numește fiecare buruiană în parte. Prin '43, când și-a pregătit singur noua versiune a *Mioarei*, a suplimentat rolul meu — bătrina Lina — cu vreo șase pagini, personajul căpătînd pondere în conflict, lucru care a provocat un in-

cident neplăcut pentru mine. Apoi, la premieră, un cronicar s-a întrebat de ce piesa se mai cheamă tot așa, cînd ar trebui să poarte numele adevăratei eroine, care s-a sacrificat pentru fericirea celor doi tineri. Camil Petrescu își iubea toate scrierile, dar parcă pentru nici una n-a suferit ca pentru *Danton*, că n-a apucat s-o vadă pe scenă... La premiera cu montarea monumentală a lui Horea Popescu m-am gîndit la el și am plîns...

— *În anii negri de după primul război mondial, v-ați dedicat copiilor care voiau să învețe carte, fiind o vreme învățătoare; în refugiu la Gâlbenași, împreună cu Lucia Demetrius și cu Nora Piacentini, ați avut inițiativa unui teatru sătesc; mai tîrziu, v-ați încălțat cu cizme și ați pornit prin noroaiile satelor, să militați pentru colectivizare; ați dus campanii susținute pentru emanciparea femeii; ați contribuit*

— *ca vicepreședintă a sindicatului pe ramură — la ridicarea prestigiului profesiei de actor...*

— Poate m-au ajutat și oamenii pe care i-am întîlnit, și probabil și capacitatea mea de convingere.

— *Pentru verva și entuziasmul cu care vă retrăiți bucuriile unei vieți împlinite, vă urez „LA MULȚI ANI!” și vă doresc să scrieți o frumoasă carte de amintiri.*

Irina CÔROIU